

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT STATİSTİKA KOMİTƏSİ

“YAŞIL İQTİSADİYYAT” ÜZRƏ STATİSTİK GÖSTƏRİCİLƏR SİSTEMİ

BAKİ – 2016

**Azərbaycan Respublikası Dövlət
Statistika Komitəsinin 31 oktyabr
2016-cı il tarixli 14/12S nömrəli
sərəncamı ilə təsdiq edilmişdir.**

“YAŞIL İQTİSADİYYAT” ÜZRƏ STATİSTİK GÖSTƏRİCİLƏR SİSTEMİ

BAKİ – 2016

Mündəricat

Giriş	7
-------------	---

Qurumların ixtisar edilmiş adlarının, şərti işarələrin və ölçü vahidlərinin siyahısı	8
--	---

“Yaşıl iqtisadiyyat” üzrə statistik göstəricilər sistemi

Artımın parametrləri və sosial-iqtisadi mahiyyəti

1. Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM.....	9
2. Bir iş saatına düşən ÜDM.....	10
3. Əmək qabiliyyətli yaşda olan əhalinin iqtisadi fəallıq səviyyəsi.....	10
4. İşsizlik səviyyəsi.....	10
5. Minimum əmək haqqının orta aylıq nominal əmək haqqındakı xüsusi çəkisi	10
6. Yoxsulluq səviyyəsi.....	11
7. Təhsil səviyyəsi.....	11
8. Əhalinin sıxlığı.....	11
9. Əhalinin qocalma əmsalı.....	11
10. Doğulanda gözlənilən ömür uzunluğu (0 yaş üçün).....	11

İqtisadiyyatın ekoloji və resurs effektivliyi

11. Stasionar mənbələrdən atmosfer havasına atılan karbon qazı (CO ₂).....	12
12. İstehsalın karbon effektivliyi	12
13. Enerji tutumu.....	13
14. Enerjinin ümumi son istehlakı.....	13
15. Elektrik enerjisi istehsalı.....	13

16. Bərpa olunan enerji mənbələri üzrə istehsal.....	14
17. Bərpa olunan enerjinin ümumi enerji istehlakında xüsusi çəkisi.....	14
18. İstehsal olunan 1 kq enerji məhsulunun ÜDM-də dəyəri	14
19. Əkin sahəsinin 1 hektarına düşən mineral gübrələrin miqdarı.....	14
20. Əkin sahəsinin 1 hektarına düşən üzvi gübrələrin miqdarı.....	15
21. Suvarma və kənd təsərrüfatının ehtiyacları üçün su istehlakının həcmi.....	15
22. Su itkilərinin həcmi.....	15
23. Suvarma və kənd təsərrüfatının ehtiyacları üçün istifadə zamanı su itkisinin həcmi...	16
24. Bir nəfərə düşən istehsal və bərk məişət tullantılarının həcmi.....	16

Təbii ehtiyatlar

25. Təbii mənbələrdən götürülən şirin su.....	17
26. Su resurslarından istifadə indeksi.....	17
27. Su istehlakı.....	17
28. Ərazinin meşəliliyi.....	17
29. Neft hasilatı.....	17
30. Qaz hasilatı	18
31. Torpaq fondunun strukturu.....	18
32. Nəslə kəsilməkdə olan və qorunan heyvan və bitki növləri (məməlilər, quşlar, balıqlar, bitkilər).....	18
33. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin ölkənin ümumi ərazisində payı	19
34. Balıq ovu.....	19

35. Balıq ehtiyatları (Təhlükəsiz bioloji hədudlarda yerləşən balıq ehtiyatlarının payı	20
---	----

Həyatın ekoloji keyfiyyətinin ölçülməsi

36. Atmosferə atılmış çirkləndirici maddələrin əhalinin hər nəfərinə düşən həcmi.....	21
37. Tənəffüs orqanlarının xəstəlikləri (yaşa görə).....	22
38. Kəskin bağırsaq infeksiyaları ilə xəstələnmələr (yaşa görə- 0-17 yaş, 18 yaşdan yuxarı).....	22
39. Yaxşılaşdırılmış sanitariya şəraitə malik olan əhalinin xüsusi çəkisi	22
40. Təmizlənmədən atılan tullantı suları.....	23
41. Şəhər su təmizləmə stansiyalarında tullantı sularının təkrarən təmizlənməsi.....	23

Siyasətin iqtisadi imkanları və alətləri

42. Energetika və təbiəti mühafizə sahələrində elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinin dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi.....	24
43. Ətraf mühitin mühafizəsi və təbii resurslardan səmərəli istifadə üçün əsas kapitalla yönəldilmiş investisiyaların ümumi investisiyalarda payı.....	24
44. Atmosfer havasının çirkləndirilməsinə görə ödənişlər.....	24
45. Su resurslarının çirkləndirilməsinə görə ödənişlər.....	25
46. Tullantıların yerləşdirilməsinə görə ödənişlər.....	25
47. Çaylarda ammoniumun konsentrasiyası (azot hesabı ilə).....	25
48. Turizm fəaliyyətinin ÜDM-də payı.....	25
49. Turistlərin sayı.....	25

GİRİŞ

“Yaşıl iqtisadiyyat” insanların rifahının asılı olduğu təbii ehtiyatları qorumaq və onlardan “təbii ehtiyatlar həm də gələcək nəsillər üçündür” prinsipi əsasında səmərəli istifadə etməklə iqtisadi artım və inkişafı stimullaşdırmağa yönələn modeldir. İqtisadiyyatın “yaşıllaşdırılması” istiqamətindəki beynəlxalq və milli səviyyələrdə çağırışlar, eləcə də ətraf mühitə dair siyasətin “yaşıl iqtisadiyyat” prinsipləri əsasında formalaşdırılması onu səciyyələndirən göstəricilər sisteminin hazırlanmasını şərtləndirir. İqtisadiyyatın “yaşıllaşdırılması” siyasətini dəstəkləyən ölkələrdə “yaşıl iqtisadiyyat” prosesləri bu sahədə inkişafın monitorinqi, mövcud imkanların və risklərin qiymətləndirilməsi haqqında ictimaiyyəti məlumatlandırmaq üçün bir sıra göstəricilərdən istifadə olunmasına ehtiyac yaratmışdır. “Yaşıl iqtisadiyyat” üzrə statistik göstəricilər sistemi” məhz bu ehtiyacı nəzərə almaqla hazırlanmışdır.

“Yaşıl iqtisadiyyat” üzrə statistik göstəricilər sistemi” İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının (İƏİT) 2014-cü ildə nəşr etdiyi “İƏİT-in “yaşıl iqtisadiyyat” göstəriciləri” əsasında hazırlanmışdır. Göstəricilər sisteminə 49 göstərici daxil edilmişdir və onlar aşağıdakı qrupları əhatə edir:

- Artımın parametrləri və sosial-iqtisadi mahiyyəti;
- İqtisadiyyatın ekoloji və resurs effektivliyi;
- Təbii ehtiyatlar;
- Həyatın ekoloji keyfiyyətinin ölçülməsi;
- Siyasətin iqtisadi imkanları və alətləri.

Sənəddə göstəricilərin ölçü vahidi, metodologiyası, informasiya mənbəyi və məlumatları təmin edən icraçılar barədə məlumatlar əks etdirilmişdir. Daxil edilmiş göstəricilər rəsmi statistika hesabatlarına və ölkədə sosial, iqtisadi və ekoloji sahədə dövlət siyasətini həyata keçirən, bu istiqamətlərdə inzibati məlumatlar hazırlayan müvafiq dövlət orqanlarının məlumatlarına əsaslanır.

Qurumların ixtisar edilmiş adlarının, şerti işarələrin və ölçü vahidlərinin siyahısı

“Azərsu” ASC – “Azərsu” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
Dövləstatkom – Dövlət Statistika Komitəsi
ETSN – Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
EMEP – Avropa Monitoring və Qiymətləndirmə Proqramı
EEA – Avropa Ətraf Mühit Agentliyi
IPCC - İqlim Dəyişmələri üzrə Hökumətlərarası İşçi Qrup

ÜDM – Ümumi daxili məhsul
İEYQ – İstilik effekti yaradan qazlar
ETBT- Ev təsərrüfatlarının büdcələrinin tədqiqatı
XBT-10 –Xəstəliklərin və sağlamlıqla bağlı problemlərin Beynəlxalq
Statistik Təsnifatı, 10-cu baxış

CH₄ – metan qazı
CO – karbon oksidi (dəm qazı)
CO₂ – karbon dioksidi (karbon qazı)
K₂O – kalium oksidi
NH₄ – ammonium ionları
N₂O – azot oksidi
P₂O₅ – fosfor oksidi
SO₂ – kükürd anhidridi
SF₆ – kükürd qeksaftoridi
N-azot

ha – hektar
kq –kiloqram
l-litr
kVt - kilovatt
mq – milliqram
sent – sentner
m³- kub metr
NET – Neft ekvivalenti tonu

“Yaşıl iqtisadiyyat” üzrə statistik göstəricilər sistemi

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
Artımın parametrləri və sosial-iqtisadi mahiyyəti					
1.	Əhalinin hər nəfərinə düşən ÜDM	manat	<p>Ümumi daxili məhsulun (ÜDM) dəyərini əhalinin orta illik sayına bölməklə hesablanır.</p> <p>ÜDM milli hesablar sisteminin ən mühüm göstəricilərindən biridir, iqtisadi vahidlərin-rezidentlərin istehsal fəaliyyətinin son nəticəsini xarakterizə edir və bu vahidlərin son istehlak üçün məhsul və xidmətlər istehsalı nəticəsində yaratdığı əlavə dəyərle ölçülür.</p> <p>ÜDM iqtisadi vahidlərin-rezidentlərin məhsul və xidmətlərin istehsalçıları arasında bölüşdürüldüyü ilkin gəlirlərin, yeni mizdlu işçilərin əmək haqqının, istehsala və idxala görə xalis vergilərin, ümumi mənfəətin və ümumi qarışıq gəlirlərin məbləği, başqa sözlə gəlirlər üsulu ilə də müəyyənləşdirilə bilər.</p> <p>ÜDM-dən istifadə edilməsi (xərclər üsulu) məhsul və xidmətlərin son istehlakını, əsas kapitalın ümumi yığımını, maddi dövriyyə vəsaitləri ehtiyatlarının dəyişməsinə, qiymətlilərin (sərvətlərin) xalis əldə edilməsini və məhsul və xidmətlərin ixrac və idxal saldosunu özündə birləşdirir.</p>	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
2.	Bir iş saatına düşən ÜDM	manat/saat	İqtisadi artımın və həyat səviyyəsinin əsas amillərindəndir və bir işlənmiş saata düşən ÜDM-i əks etdirir. Sabit qiymətlərlə hesablanmış ÜDM-in məşğul əhali tərəfindən faktiki işlənmiş iş saatlarının miqdarına nisbəti kimi hesablanır.İstehsalın və milli gəlirin artımında əsas amillərdən hesab olunur.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom
3.	Əmək qabiliyyətli yaşda olan əhalinin iqtisadi fəallıq səviyyəsi	%	Əmək qabiliyyətli yaşda olan iqtisadi fəal əhalinin sayını əmək qabiliyyətli yaşda olan əhalinin sayına bölüb 100-ə vurmaqla hesablanır.	Əhalinin iqtisadi fəallığına dair statistik müayinə	Dövlət-statkom
4.	İşsizlik səviyyəsi	%	İşsiz əhalinin sayının iqtisadi fəal əhalinin sayına nisbətidir.	Əhalinin iqtisadi fəallığına dair statistik müayinə	Dövlət-statkom
5.	Minimum əmək haqqının orta aylıq nominal əmək haqqındakı xüsusi çəkisi	%	Orta aylıq nominal əmək haqqı – hesablanmış əmək haqqı fondunun (vergilər çıxılmamaqla) orta kəmiyyətlərin hesablanması üçün qəbul edilmiş işçilərin sayına (hamiləlik və doğuşa, uşağı doğum evindən birbaşa övladlığa götürməyə, həmçinin uşağa baxmağa görə məzuniyyətə çıxanlar, əmək haqqı saxlanılmamaqla təhsil müəssisələrində təhsil almaq üçün əlavə məzuniyyətdə olan işçilər və işəgötürənin təqsiri olmadan qrup halında ödənişsiz məzuniyyət verilmiş işçilər istisna olmaqla) bölünməsi ilə müəyyən edilir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
6.	Yoxsulluq səviyyəsi	%	“Yaşayış minimumu haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq ildə 1 dəfə hesablanır. Əhalinin ümumi sayında gəlirləri yoxsulluq həddindən aşağı olan əhalinin xüsusi çəkisidir.	ETBT (Ev təsərrüfatları büdcələrinin tədqiqatı)	Dövlət-statkom
7.	Təhsil səviyyəsi	%	Təhsili olanların sayının əhalinin ümumi sayına nisbətidir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom
8.	Əhalinin sıxlığı	nəfər/km ²	Bir kvadrat kilometr ərazidə yaşayan daimi əhalinin sayını göstərir. Göstərici daimi əhalinin ümumi sayını ərazinin sahəsinə bölməklə hesablanır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom
9.	Əhalinin qocalma əmsalı	%	Yaşlı insanların ümumi əhalidə olan payını xarakterizə edir. Göstərici 65 yaşdan yuxarı olan əhalinin sayını ümumi əhalinin sayına bölüb 100-ə vurmaqla hesablanır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom
10.	Doğulanda gözlənilən ömür uzunluğu (0 yaş üçün)	yaş	Doğulanların hər birinin orta hesabla yaşaya biləcəyi illərin sayını göstərir. Burada doğulanların bütün ömrü boyu ölümün səviyyəsinin hər yaş qrupu üzrə göstəricinin hesablandığı ildəki səviyyədə dəyişməz qalacağı şərti qəbul edilir. Doğulanda gözlənilən ömür uzunluğuna dair məlumatlar həyat cədvəllərinin tərtib edilməsi nəticəsində alınır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
İqtisadiyyatın ekoloji və resurs effektivliyi					
11.	Stasionar mənbələrdən atmosfer havasına atılan karbon qazı (CO ₂)	ton	<p>BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Kioto protokolunun A əlavəsinə əsasən karbon qazı (CO₂), eləcə də azot oksidi (N₂O), metan (CH₄), hidroflüorkarbonlar, kükürd qeksaforidi (SF₆), perflüorkarbonlar istilik effekti yaradan qazların siyahısına daxildir. Stasionar mənbələrdən atmosfərə atılmış karbon qazının (CO₂) miqdarı hesablama metodu ilə müəyyənləşdirilir.</p> <p>IPCC tərəfindən hazırlanmış "Atmosfərə atılan İEYQ emissiyalarının hesablanması üçün metodologiya" və EMEP/EEA-nın "Emissiyaların inventarlaşmasına dair təlimat"ına uyğun olaraq karbon qazının miqdarının hesablanması üçün hər bir yanacaq növü üzrə aşağı istilik törəmə qabiliyyəti və emissiya əmsallarından istifadə olunur.</p>	IPCC-nin təlimatlarından istifadə etməklə hesablanır	Dövlət-statkom, ETSN
12.	İstehsalın karbon effektivliyi	manat/ton	İstehsal prosesində yaranmış CO ₂ vahidinə düşən ÜDM-in dəyərini xarakterizə edir və ÜDM-in dəyərini karbon qazının miqdarına bölməklə hesablanır. Bu zaman milli ərazi həddlərində birbaşa atılmış CO ₂ tullantıları nəzərə alınır, CO ₂ -nin udulması nəzərə alınmır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
13.	Enerji tutumu	kq neft ekvivalenti/ min manat	Ölkədaxili ümumi enerji istehlakının ÜDM-ə nisbəti kimi hesablanır. Bu göstərici iqtisadiyyatda enerji istehlakı və ümumi enerji effektivliyinin ölçüsüdür.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlətstatkom
14.	Enerjinin ümumi son istehlakı	min NET, teracoul	Enerjinin son istehlakçılara verilən energetika məhsullarının məcmusudur. Transformasiyaya uğramış energetika məhsulları və energetika sahələrində xüsusi sərfiyyat kimi istehlak olunmuş məhsulların miqdarı son istehlaka daxil edilmir. Enerjinin son istehlakına sənayedə, nəqliyyatda, ev təsərrüfatlarında və s. istifadə olunan bütün enerji daxildir.	“Enerji məhsullarının hərəkəti haqqında” 4-enerji, “Elektrik və istilik enerjisinin ehtiyatları və istifadəsi haqqında” 9-energetika, “Təbii qazın qəbulu və regionlar üzrə paylanması haqqında” 2-qaz №-li rəsmi statistika hesabatı formalarının və “Fərdi sahibkarlar tərəfindən enerji məhsullarının istehlakı haqqında” 2-energetika (fərdi sahibkar) №-li sorğu anketinin məlumatları əsasında hesablanır	Dövlətstatkom
15.	Elektrik enerjisi istehsalı	min kVt. saat	Bütün enerji avadanlıqları vasitəsilə istehsal olunmuş elektik enerjisinin ümumi miqdarıdır. Burada su və istilik elektrik stansiyalarında istehsal olunmuş, eləcə də alternativ enerji mənbələrindən alınmış elektrik enerjisinin ümumi miqdarı əks olunur.	“Malların istehsalı, təqdim edilməsi və xidmətlərin göstərilməsi haqqında” 1-istehsal, “Elektrik və istilik enerjisinin ehtiyatları və istifadəsi haqqında” 9-energetika, “Energetika haqqında” 24-energetika №-li rəsmi statistika hesabatı formaları	Dövlətstatkom

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
16.	Bərpa olunan enerji mənbələri üzrə istehsal	min kVt. saat	Bərpa olunan enerji günəş, külək, su (gücü 10 mVt-dan az olan stansiyalar üzrə) və digər bərpa olunan mənbələrdən alınan enerjidir.	“Malların istehsalı, təqdim edilməsi və xidmətlərin göstərilməsi haqqında” 1-istehsal, “Alternativ və bərpa olunan enerji mənbələrindən istifadə haqqında” 1-alternativ enerji №-li rəsmi statistika hesabatı formaları	Dövlət-statkom
17.	Bərpa olunan enerjinin ümumi enerji istehlakında xüsusi çəkisi	%	Bərpa olunan enerji mənbələri üzrə istehsal olunan enerjinin miqdarının ümumi enerji istehlakında payını göstərir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom
18.	İstehsal olunan 1 kq enerji məhsulunun ÜDM-də dəyəri	1 manat/ kq neft ekvivalenti	İstehsal olunmuş 1 kq enerjinin dəyərinin ÜDM-ə nisbətidir.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom
19.	Əkin sahəsinin 1 hektarına düşən mineral gübrələrin miqdarı	sent/ha	Verilmiş mineral gübrələrin miqdarının kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkin sahələrinə nisbəti kimi hesablanır. Verilmiş mineral gübrələrin miqdarı həm bütövlükdə, həm də ayrı-ayrı növlər - azot (N), fosfor (P ₂ O ₅), kalium (K ₂ O) üzrə - hesablanır. Göstərici gübrələrin verilməsilə ətraf mühitə göstərilən təsiri (yerüstü və yeraltı suların çirklənməsilə nəticələnən torpaqda biogen maddələrin artıq miqdarının toplanması, eləcə də biogen elementlərin miqrasiyası və onların ətraf mühitin digər komponentlərinə nüfuz etməsi) qiymətləndirməyə imkan verir.	“Tarlaya mineral və üzvi gübrələrin verilməsi haqqında” 9-b-kt №-li müşahidə forması	Dövlət-statkom

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
20.	Əkin sahəsinin 1 hektarına düşən üzvi gübrələrin miqdarı	sent/ha	Verilmiş üzvi gübrələrin miqdarının kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkin sahələrinə nisbəti kimi hesablanır.	“Tarlaya mineral və üzvi gübrələrin verilməsi haqqında” 9-b-kt №-li müşahidə forması	Dövlət-statkom
21.	Suvarma və kənd təsərrüfatının ehtiyacları üçün su istehlakının həcmi	milyon m ³	Vegetativ suvarmanın bütün növləri (müəssisə və təşkilatların ərazisində olan yaşıllıqların suvarılması, rütubət verən, yuyucu, səpin qabağı və s.) daxil olmaqla suvarılan torpaqlara verilən, eləcə də kənd əhalisinin təsərrüfat-ıçməli su ehtiyaclarına, həmçinin istehsalat ehtiyaclarına (maldarlıq, təmir emalatxanaları, avtonəqliyyat və mexanizmlərə texniki xidmət) sərf olunan suyun həcmi əks etdirir.	“Sudan istifadəyə dair” 2-TG (su təsərrüfatı) №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom
22.	Su itkilərinin həcmi	milyon m ³	Magistral su kəmərlərində su götürülən yerdən istifadə olunan və ya verilən yerə qədər nəql edilən zaman sızma, buxarlanma, qəza və s. nəticəsində itən suyun həcmi göstərir. Götürülmə məntəqəsindən istifadə məntəqəsinə daşınma zamanı suvermə sistemlərində itirilən suyun həcmi götürülmüş suyun həcmindən istehlakçılar tərəfindən istifadə olunmuş suyun həcmi çıxmaqla hesablanır.	“Sudan istifadəyə dair” 2-TG (su təsərrüfatı) №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
23.	Suvarma və kənd təsərrüfatının ehtiyacları üçün istifadə zamanı su itkisinin həcmi	milyon m ³	Suvarma və kənd təsərrüfatının ehtiyacları üçün istifadə zamanı sızma, buxarlanma, qəza və s. səbəbdən itirilən suyun həcmi əks etdirir.	“Sudan istifadəyə dair” 2-TG (su təsərrüfatı) №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom
24.	Bir nəfərə düşən istehsal və bərk məişət tullantılarının həcmi	min ton, m ³	İstehsal tullantılarının həcminə istehsal, yaxud işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsi prosesində əmələ gələn və ilkin istehlak xüsusiyyətlərini tam və ya qismən itirən xammal, material, maddə, yarımfabrikat, əşya və digər məhsulların qalıqları, habelə istehsal obyekti olmayan və öz istifadə olunma xüsusiyyətlərinə görə texnoloji prosesə daxil olmayan, yenidən əmələ gələn eyni məşəli əşya və maddələr daxildir. Bir nəfərə düşən istehsal tullantılarının həcmi yaranmış istehsal tullantılarının həcmi əhalinin orta illik sayına bölməklə hesablanır. Bərk məişət tullantılarının həcminə əhalinin həyat fəaliyyəti nəticəsində yaşayış yerlərində əmələ gələn əşyalar, maddələr və materiallar daxildir. Bir nəfərə düşən bərk məişət tullantılarının həcmi yaranmış bərk məişət tullantılarının basdırılma obyektlərinə daşınmış həcmi əhalinin orta illik sayına bölməklə hesablanır.	“Təkrar xammalın (tullantıların) yaranması və istifadəsi haqqında” 14-təkrar xammal (tullantılar) №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
Təbii ehtiyatlar					
25.	Təbii mənbələrdən götürülən şirin su	milyon m ³	Yeraltı və yerüstü mənbələrdən götürülən şirin suyun həcmi əhatə edir və suölçən cihazların göstəriciləri və müəyyən edilmiş qaydada təsdiq edilmiş metodologiyalar əsasında aparılan hesablamalar yolu ilə müəyyənləşdirilir.	“Sudan istifadəyə dair” 2-TG (su təsərrüfatı) №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom
26.	Su resurslarından istifadə indeksi	%	Su resurslarının istifadə indeksi götürülmüş şirin suyun ümumi illik həcmi bərpə olunan yeraltı və yerüstü şirin su resurslarının orta çoxillik həcminə bölməklə hesablanır.	“Sudan istifadəyə dair” 2-TG (su təsərrüfatı) №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom
27.	Su istehlakı	milyon m ³	İl ərzində ayrı-ayrı ehtiyaclar – təsərrüfat-məişət məqsədlərilə, istehsalat, suvarma və kənd təsərrüfatının su ilə təchizatı və digər ehtiyaclar üçün istifadə olunan suyun miqdarıdır.	“Sudan istifadəyə dair” 2-TG (su təsərrüfatı) №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom
28.	Ərazinin meşəliliyi	%	Meşə sahəsinin ölkənin ümumi sahəsinə nisbəti kimi hesablanır və ölkə ərazisinin neçə faizinin meşələrlə əhatə olunduğunu göstərir.	Kənd təsərrüfatı statistika məlumatları əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom
29.	Neft hasilatı	min ton	Hesabat dövrü ərzində hasil olunmuş neftin həcmi göstərir.	“Malların istehsalı, təqdim edilməsi və xidmətlərin göstərilməsi haqqında” 1-istehsal №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
30.	Qaz hasilatı	milyon m ³	Hesabat dövrü ərzində hasil olunmuş qazın həcmi göstərir.	“Malların istehsalı, təqdim edilməsi və xidmətlərin göstərilməsi haqqında” 1-istehsal №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom
31.	Torpaq fondunun strukturu	ha	Azərbaycan Respublikasının hüduqları daxilində yerləşən bütün torpaqlar onun vahid torpaq fondunu təşkil edir. Torpaq resursları təbii mühitin əsas komponenti və təbii aktivlərin vacib hissəsidir və ərzaq və biokütlə istehsalında, bioloji müxtəlifliyin və ekosistemin məhsuldarlığının qorunmasında mühüm əhəmiyyətə malikdir. Torpaq fondunun tərkibi aşağıdakı kateqoriyalara bölünür: kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqlar; yaşayış məntəqələrinin (şəhərlərin, qəsəbələrin və kənd yaşayış məntəqələrinin) torpaqları; sənaye, nəqliyyat, rabitə, müdafiə və digər təyinatlı torpaqlar; xüsusi qorunan ərazilərin torpaqları; meşə fondu torpaqları; su fondu torpaqları; ehtiyat fondu torpaqları.	22 A №-li “Torpaq mülkiyyətçilərinin və istifadəçilərinin ümumi torpaq sahələri və növləri üzrə istifadə vəziyyəti” hesabatı	Dövlət-statkom
32.	Nəslə kəsilməkdə olan və qorunan heyvan və bitki növləri (məməlilər, quşlar, balıqlar, bitkilər)	ədəd	Nadir və məhv olma təhlükəsi altında olan heyvan (məməlilər, quşlar, balıqlar) və yabanı bitki növlərinin sayı əsasında müəyyənləşdirilir.	Azərbaycan Respublikasının Qırmızı Kitabı, Bitki aləminin monitorinqi, Heyvan aləminin monitorinqi, Heyvan aləminin dövlət kadastrı, Bitki aləminin dövlət kadastrı	ETSN

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
33.	Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin ölkənin ümumi ərazisində payı	%	Xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri – xüsusi ekoloji, elmi, mədəni, estetik və sağlamlaşdırma əhəmiyyəti daşıyan təbiət komplekslərindən və obyektlərindən, nadir və nəsli kəsilmək təhlükəsi qarşısında olan bitki və heyvan növlərinin yayıldığı yerlərdən ibarət olan, təsərrüfat dövriyyəsindən tamamilə və ya qismən, daimi və ya müvəqqəti çıxarılan torpaq, su (akvatoriya) sahələri və onların üzərindəki atmosfer məkanıdır. Dövlət təbiət qoruqlarının, milli parkların, yasaqlıqların sahələrini əhatə edir. Xüsusi qorunan təbiət ərazilərinin ölkənin ümumi ərazisindəki payı qoruq, milli park və yasaqlıqların ümumi sahəsinin ölkənin ümumi sahəsinə nisbəti kimi hesablanır.	“Milli parklar, dövlət təbiət qoruqları və yasaqlıqlar haqqında” 1-qoruq №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-stat-kom, ETSN
34.	Balıq ovu	ton	Şirin, şor və dəniz sularında nominal (diri çəkiddə) balıq ovu nəzərdə tutulur. Xərçəngkimilərin, molyuskların və digər su heyvanlarının ovu da buraya daxil edilir.	“Tutulmuş (ovlanmış) təzə balıq və onun satışına dair” 1-balıq, “Göl və nohur balıqçılığına dair” 2-balıq, “Təzə balığın ovlanmasına verilən kvota, istifadə etdikləri gəmilərin, qayıqların və işçilərin sayına dair” 3-balıq (kvota) №-li rəsmi statistika hesabatı formaları	Dövlət-stat-kom, ETSN

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
35.	Balıq ehtiyatları (Təhlükəsiz bioloji hədudlarda yerləşən balıq ehtiyatlarının payı)	%	Təhlükəsiz bioloji hədudlarda maksimal bioloji məhsuldarlıqla istifadə olunan balıq ehtiyatlarının dünya miqyasında balıq ehtiyatlarındakı payını göstərir. Balıq ehtiyatları ən yüksək istismar səviyyəsində belə, tam istifadə olunmur. Bu göstərici balıq ehtiyatlarının bioloji statusunu müəyyənləşdirir və ondan əsasən qlobal və regional qiymətləndirmədə istifadə olunur.	Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Su Hövzələrində Bioloji Resursların Artırılması və Mühafizəsi Departamenti	ETSN

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
Həyatın ekoloji keyfiyyətinin ölçülməsi					
36.	Atmosferə atılmış çirkləndirici maddələrin əhalinin hər nəfərinə düşən həcmi	kq	<p>Atmosfer havasına atılmış çirkləndirici maddələrin miqdarının ölkə əhalisinin orta illik sayına nisbəti kimi hesablanır.</p> <p>Atmosferə atılmış çirkləndirici maddələr həm stasionar, həm də mobil çirkləndirmə mənbələrindən atmosfer havasına daxil olan çirkləndirici maddələrin ümumi miqdarı kimi müəyyən olunur.</p> <p>Stasionar mənbələrdən atılmış çirkləndirici maddələr bütün müəşəkkil və qeyri-müəşəkkil stasionar mənbələrdən atmosfer havasına daxil olmuş çirkləndirici maddələrin ümumi həcmi xarakterizə edir. Çirkləndirici maddələrin atılması ətraf mühitin mühafizəsi sahəsindəki uçot sənədləri və çirkləndirici maddələrin atmosfərə atılmasının inventarlaşdırma aktları əsasında müəyyənləşdirilir.</p> <p>Mobil mənbələrdən atılmış çirkləndirici maddələr istifadədə olan nəqliyyat vasitələri parkı və onlar tərəfindən istehlak olunmuş yanacağın miqdarı əsasında hesablanır.</p> <p>Atmosfer havasına atılan çirkləndirici maddələr bərk zərrəciklər, kükürd anhidridi (SO₂), azot oksidləri, karbon oksidi (CO), karbohidrogenlər, uçucu üzvi birləşmələrdən ibarətdir.</p>	<p>“Atmosfer havasının mühafizəsinə dair” 2-TG (hava) və “Avtomobil nəqliyyatından atmosfer havasına zərərli maddələrin atılmasına dair” 2-TG (hava-nəqliyyat) №-li rəsmi statistika hesabatı formalarının məlumatları əsasında hesablama yolu ilə</p>	Dövlət-stat-kom, ETSN

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
37.	Tənəffüs orqanlarının xəstəlikləri (yaşa görə)	nəfər	Tənəffüs orqanlarının əsas xəstəlikləri: yuxarı tənəffüs yollarının çoxsaylı və ya qeyri-müəyyən lokalizasiyalı kəskin infeksiyaları və ağciyər xəstəlikləri. Tənəffüs orqanları sistemi orqanizmə oksigenin daxil olmasını, onun qana sovrulmasını və orqanizmdən karbon qazının xaric olunmasını təmin edir. Tənəffüs orqanlarının xəstəlikləri xəstəliklərin və sağlamlıqla bağlı problemlərin Beynəlxalq Statistik Təsnifatına (XBT-10) uyğun kodlaşdırılır.	“Müalicə müəssisələrinin xidmət göstərdiyi ərazidə yaşayan əhalinin xəstəlikləri haqqında” 12 №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom
38.	Kəskin bağırsaq infeksiyaları ilə xəstələnmələr (yaşa görə- 0-17 yaş, 18 yaşdan yuxarı)	nəfər	Kəskin bağırsaq infeksiyaları: bakterial dizenteriya (şigellyoz), törədici müəyyən olunmuş enteritlər, kolitlər, gastroenteritlər, qida zəhərlənmələri, törədici müəyyən olmayan kəskin bağırsaq infeksiyaları, qida toksikoinfeksiyaları. Kəskin bağırsaq infeksiyaları xəstəliklərin və sağlamlıqla bağlı problemlərin Beynəlxalq Statistik Təsnifatına (XBT-10) uyğun kodlaşdırılır.	“Yoluxucu və parazitar xəstəliklər haqqında” 1 №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom
39.	Yaxşılaşdırılmış sanitar şəraitə malik olan əhalinin xüsusi çəkisi	%	Yaxşılaşdırılmış sanitar-texniki qurğulardan istifadə edən əhalinin daimi əhalinin ümumi sayındakı xüsusi çəkisini xarakterizə edir. Yaxşılaşdırılmış sanitar-texniki qurğulara kanalizasiyaya birləşdirilmiş qazma tualetlər, ventilyasiya olunan çirkab çuxuruna malik tualetlər, yuyulan tualetlər, biotualetlər və s. aid edilir.	Sorğu əsasında müəyyənləşdirilir	Dövlət-statkom

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
40.	Təmizlənmədən atılan tullantı suları	milyon m ³	Təmizlənmədən yerüstü su mənbərinə axıdılan tullantı suların (o cümlədən şaxta, mədən, lay, drenaj suları) həcmidir.	“Sudan istifadəyə dair” 2-TG (su təsərrüfatı) №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-stat-kom, ETSN
41.	Şəhər su təmizləmə stansiyalarında tullantı sularının təkrarən təmizlənməsi	milyon m ³	Tullantı suların ilkin təmizlənməsi suda olan bərk hissəciklərin təmizlənməsinə yönəlmiş fiziki və (və ya) kimyəvi prosesi əhatə edir. Bu zaman bərk hissəciklərin azı 50 faiz təmizlənməsinə nail olunur. İkinci təmizləmə bioloji təmizləməni əhatə edir ki, nəticədə suda olan biokimyəvi və kimyəvi qatışıqların minimum 70 - 75 faiz təmizlənməsi mümkün olur. Üçüncü təmizləmə prosesi suda olan azot və fosforun, eləcə də suyun keyfiyyətini aşağı salan digər çirkləndirici maddələrin təmizlənməsini nəzərdə tutur.	Dövlətstatkomun rəsmi müraciətinə gələn cavab məktubu	“Azər-su” ASC

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
Siyasətin iqtisadi imkanları və alətləri					
42.	Energetika və təbiəti mühafizə sahələrində elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işlərinin dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi	min manat	Ətraf mühitin mühafizəsi və energetika sahəsində elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri (ETTKİ) üzrə büdcə ayırmalarına dair məlumatlar "Elmi büdcə və proqramların analizi və müqayisəsi nomenklaturası"na uyğundur.	Dövləstatkomun rəsmi müraciətinə gələn cavab məktubu	"Azər-enerji" ASC, ETSN
43.	Ətraf mühitin mühafizəsi və təbii resurslardan səmərəli istifadə üçün əsas kapitala yönəldilmiş investisiyaların ümumi investisiyalarda payı	%	Ətraf mühitin mühafizəsinə və təbii resurslardan səmərəli istifadə üçün əsas kapitala yönəldilmiş investisiyalar dedikdə, təbiətin mühafizəsi və təbii sərvətlərdən səmərəli istifadə edilməsi üzrə obyektlərin və tikililərin tikintisini həyata keçirmək üçün əsas kapitala yönəldilmiş investisiyalar nəzərdə tutulur. Ətraf mühitin mühafizəsi və təbii resurslardan səmərəli istifadə üçün əsas kapitala yönəlməmiş investisiyaların dəyərini ümumi investisiyaların dəyərinə bölməklə hesablanır.	"Obyektlərin, əsas fondların istifadəyə verilməsi və əsas kapitala yönəldilmiş investisiyalar haqqında" 2-investisiya №-li rəsmi statistika hesabatı formasının məlumatları əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom
44.	Atmosfer havasının çirkləndirilməsinə görə ödənişlər	min manat	Atmosfer havasına çirkləndirici maddələrin normativlər daxilində və normativdən artıq atılmasına görə müəssisələr tərəfindən faktiki ödənilmiş vəsaitin cəmini əks etdirir.	"Ətraf mühitin mühafizəsinə çəkilən cari xərclərə və ödənişlərə dair" 4-ətraf mühit №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom, ETSN

Sıra №-si	Göstəricinin adı	Ölçü vahidi	Göstəricinin metodologiyası	İnformasiya mənbəyi	İcraçı
45.	Su resurslarının çirkləndirilməsinə görə ödənişlər	min manat	Su obyektlərinə çirkləndirici maddələrin normativlər daxilində və normativdən artıq atılmasına görə müəssisələr tərəfindən faktiki ödənilmiş vəsaitin cəmini əks etdirir.	“Ətraf mühitin mühafizəsinə çəkilən cari xərclərə və ödənişlərə dair” 4-ətraf mühit №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom, ETSN
46.	Tullantıların yerləşdirilməsinə görə ödənişlər	min manat	Tullantıların normativlər daxilində və normativdən artıq yerləşdirilməsinə görə müəssisələr tərəfindən faktiki ödənilmiş vəsaitin cəmini əks etdirir. Burada yerləşdirmək və məhv edilmək üçün hesabat verən obyektin tabeliyində olan yerlərə tullantıların daşınması ilə əlaqədar ödənişlər də nəzərə alınır.	“Ətraf mühitin mühafizəsinə çəkilən cari xərclərə və ödənişlərə dair” 4-ətraf mühit №-li rəsmi statistika hesabatı forması	Dövlət-statkom, ETSN
47.	Çaylarda ammoniumun konsentrasiyası (azot hesabı ilə)	mq (NH ₄ ⁺)/l	Çaylarda ammonium ionlarının konsentrasiyası (azot hesabı ilə) hər bir müşahidə məntəqəsi və yerüstü suların monitoring məntəqələrinin dövlət şəbəkəsində yerüstü suların sınaq nümunələri üzrə alınmış məlumatlar əsasında müəyyən edilir.	Ətraf mühit üzrə milli monitoring departamenti	ETSN
48.	Turizm fəaliyyətinin ÜDM-də payı	%	Turizm sferasında göstərilmiş xidmətlərin dəyərinin ÜDM-ə nisbəti kimi hesablanır.	Rəsmi statistik məlumatlar əsasında hesablama yolu ilə	Dövlət-statkom
49.	Turistlərin sayı	nəfər	Turist–istirahət, sağlamlaşdırma, tanış olma, idrakı (tarix və mədəniyyət sərvətlərindən bəhrələnmə və s.), iş-peşə (vəzifə borclarının icrası istisna olmaqla), idman və dini məqsədlərlə getdiyi ölkədə ödənişli fəaliyyətlə məşğul olmamaq şərti ilə 24 saatdan 12 ayadək müddətdə müvəqqəti olan şəxsdir.	“Turizm fəaliyyəti haqqında” 1-turizm №-li rəsmi statistika hesabatı forması, sorğular	Dövlət-statkom